

HRVATSKI *glasnik*

XXXII. godina, 31. broj

4. kolovoza 2022.

cijena 200 Ft

Pranje na Dunavu

FOTO: STIPAN BALATINAC

8. – 9. stranica

Skupština Hrvatske državne samouprave
4. – 5. stranica

Potonjski Hrvatski gastronomski festival
i turnir noćnog nogometa 12. stranica

Zlevanka, vino i tambure

14. stranica

Čestitke

Većina pripadnika hrvatske narodno-sne zajednice prati događanja u svojoj matičnoj domovini, veseli se njezinu razvoju, a ujedno se i ponosi njezinim dostignućima. Mislim da mnoge ispunjava i izgradnja Pelješkog mosta, mosta koji spaja sjevernu i južnu Dalmaciju i šira prostranstva našeg europskog kontinenta, a time i skraćuje putovanje sve do najjužnijih dijelova prekrasnog Jadrana. Možda su neki od nas uspjeli popratiti svečano otvorenje mosta na licu mjesta, a oni koji to nisu mogli pratili su prijenos na ekranima. Bio je to povijesni dan za Hrvatsku, a i za sve Hrvate diljem svijeta koji su preko društvenih mreža čestitali i veselili se s hrvatskim građanima. Izgradnja novog mosta uvijek je pozitivan događaj, simbol razvoja, svladavanja prepreka, rješavanja problema, proširivanja granica. Pelješki most građen je uz potporu Europske unije (EU osigurala je 85 % sredstava). Sama ta činjenica jača onu pravu ideju ujedinjenja kontinenta, izgradnje Europe mira i blagostanja kako bi život ljudima u Europi postao bolji, jednostavniji i sigurniji, takav da nitko ne bude izostavljen iz razvitka i da gospodarstvo napreduje... Pelješki most zasigurno će doprinijeti europskim težnjama jer, kao što svi mostovi spajaju dvije strane i ljude na njima, pružaju i ruku prijateljstva – što je u današnjim nesigurnim vremenima (na nekim područjima kontinenta odvija se rat) itekako važno. Mostovi ruše sve prepreke, brišu granice i otklanjaju nesuglasice među ljudima. Od svega što ljudi grade možda su najvredniji mostovi. Osim što spajaju dvije strane i ljude, oni stvaraju trajna prijateljstva i ljubav među ljudima, povjerenje i želju da se živi zajedno. Mostovi nisu živa bića i ne govore, ali ipak imaju svoju dušu. Njihova duša živi sve dok se preko njih može prijeći. Pelješki most građen je za dobrobit ljudi bez obzira na njihovu naciju i vjeru, rekao je predsjednik Hrvatskog sabora, i nadamo se da će se njegove riječi u potpunosti obistinirati. Iskreno čestitamo našoj matičnoj domovini i svim njezinim građanima na prekrasnoj investiciji i nadamo se da će za nekoliko godina i žitelji na hrvatsko-mađarskom pograničnom području moći slaviti otvorenja novih mostova. Oni možda neće imati tako velik strateški i gospodarski značaj, ali isto će tako spajati ljude, širiti prijateljstvo i doprinijeti spajanju većih prostranstava na kontinentu.

Beta

Glasnikov tjedan

„Podatci prikupljeni popisom temeljito određuju budućnost jer predstavljaju pouzdanu osnovu za pripremu najvažnijih ekonomskih, društvenih i teritorijalnih razvojnih odluka koje se tiču države, ljudi, naselja i našeg životnog okoliša.”

Središnji ured za statistiku 11. srpnja pustio je u rad službenu stranicu popisa stanovništva koji se u Mađarskoj održava od 1. listopada do 28. studenog 2022. Na mrežnoj stranici www.nepszamlalas2022.hu građani mogu doznati sve o predstojećem popisu, a i sami se mogu prijaviti za popisivača. Za to trebaju zadovoljiti uvjete i položiti obuku, pa mogu dobiti i pristojnu „plaću” (<https://njt.hu/jogszabaly/2020-362-20-22>).

Podatci iz popisa stanovništva važni su za dobivanje cjelovite i točne slike o broju stanovnika, demografskim karakteristikama, nacionalnom i vjerskom sastavu, zdravstvenom stanju, obrazovanju, zaposlenosti, uvjetima kućanstva i obitelji te uvjetima stanovanja. Podatci prikupljeni popisom temeljito određuju budućnost jer predstavljaju pouzdanu osnovu za pripremu najvažnijih ekonomskih, društvenih i teritorijalnih razvojnih odluka koje se tiču države, ljudi, naselja i našeg životnog okoliša. Uspjeh nacionalnog popisa uvelike ovisi o radu, pripremi i samom popisivaču. Podatci iz popisa koji se odnose na narodnosti u Mađarskoj uvelike određuju i sliku budućnosti i budućih strategija narodnosnih zajednica te državne politike prema narodnostima. Pitanja koja se odnose na narodnosti i materinski jezik, hendikepiranost te vjersku pripadnost osjetljiva su pitanja i na njih nije obvezno odgovoriti. Politički prvaci narodnosnih zajednica tvrde kako brojke koje se dobivaju prilikom popisa ne odražavaju pravo

stanje (po njima pripadnika narodnosti ima znatno više nego što pokazuje statistika) i uvelike ovisi o popisivaču, o tome hoće li on preskočiti neobvezna pitanja ili ne. U predstojećem popisu ta će pitanja početi od broja 10 te se neće moći samo tako lako preskočiti. Velika se nada polaže u mogućnost samostalnog ispunjavanja upitnika na internetskoj platformi od 1. do 16. listopada 2022.

Oni koji nisu iskoristili mogućnost popunjavanja mrežnog obrasca mogu odgovoriti na pitanja u razgovoru s popisivačem od 17. listopada do 20. studenog 2022. Oni koji svoju obvezu dostave podataka ne ispune do 20. studenog 2022. godine mogu to učiniti kod javnog bilježnika naselja u dodatnom roku za popis pučanstva prijavom kod bilježnika prilikom naknadnog popisa od 21. studenog do 28. studenog 2022.

Koja se pitanja odnose na narodnosti u upitniku popisa stanovništva 2022. godine? Situacija je sljedeća: na pitanje „Kojoj narodnosti pripadaš?” može se odgovoriti izabiranjem neke od ponuđenih narodnosti, davanjem otvorenoga odgovora ako željena narodnost nije ponuđena ili se može označiti da osoba ne želi odgovoriti na pitanje. Drugo je važno pitanje o materinskom jeziku, na što se mogu dati najviše dva odgovora. Dva se odgovora mogu dati i na pitanje o jeziku kojim se osoba najčešće služi u obitelji i u krugu prijatelja.

Branka Pavić Blažetin

Čitajte i širite Hrvatski glasnik, tjednik Hrvata u Mađarskoj!

HRVATSKI glasnik

U Tavankutu uspješno održan XI. seminar bunjevačkog stvaralaštva

Više članova KUD-a „Tanac“, među njima i voditelj KUD-a i udruge József Szávai, sudjelovalo je na XI. seminaru bunjevačkog stvaralaštva koji je održan u Tavankutu, u Vojvodini. Ovaj popularni seminar čiji je voditelj Ivica Dulić organizira HKPD „Matija Gubec“ iz Tavankuta, a podupire ga i Hrvatska matica iseljenika.

I ove godine sudionici su mogli birati između niza ponuđenih tema: ples, tradicijska glazba/glazbala, a mogli su iskušati i svoju vještinu izrade ukrasa (predmeta) od slame te opipati i obući prekrasne narodne nošnje. HKPD „Matija Gubec“ već više desetljeća izvrsno surađuje s KUD-om „Tanac“. Ove je godine na seminaru bilo više članova KUD-a „Tanac“. Plesači su imali priliku vidjeti izvorni način izvedbe bunjevačkih plesova te se upoznati s bogatom folklorom baštinom bunjevačkih Hrvata u Tavankutu. Troškove su njihova sudjelovanja na seminaru zajednički snosili, pola-pola, KUD „Tanac“ i hrvatske samouprave naselja iz kojih su sami plesači. Polaznici su bili Danica Kovač i Bettina Magyari iz Kulinja, Milica Sörös iz Birjana, Gabriella Tiszai iz Gornjeg Sentivana, Miroslav Emberović iz Udvara i Mirko Ivanković iz Katolja.

Na plesnom su se dijelu seminara prezentirali izvorni načini i tehnike izvedbe bunjevačkih plesova, vrste bunjevačkih narodnih nošnji, tradicijske pjesme Hrvata Bunjevaca iz Tavankuta i okolnih mjesta, dječje igre te narodni običaji (npr. bunjevačke kraljice, dužijanica i sl.). Polaznici imaju prigodu zaplesati i s plesačima starijih generacija, kao i pogledati stare snimke plesača iz šezdesetih godina prošlog stoljeća. Uz praktična plesna predavanja održavaju se i prezentacije tradicijskog odijevanja te odijevanja prilagođena scenskoj izvedbi. Na seminaru tamburaške glazbe Hrvata Bunjevaca teme predavanja bile su: „Tambura kao narodni instrument Hrvata Bunjevaca“, „Tehnika sviranja na tam-

buri“, „Tamburaški orkestar“, „Dirigiranje i rad s orkestrom“, „Tamburaška literatura s naglaskom na bunjevačkim zapisima“, „Tamburaška partitura“, „Tamburaški instrumentarij“ te „Tambura kao umjetnički i solistički instrument uz pratnju klavira“. Seminar izrade perlica i suvenira od slame temelji se na svladavanju temeljnih postupaka obrade slame i izrade suvenira ili perlica od slame. Polaznici su se upoznali i s najstarijim predmetima od slame iz zbirke HKPD-a „Matija Gubec“ Tavankut i Biskupijskog muzeja u Subotici te s križni putom u župnoj crkvi u selu Đurđin koji je izrađen od slame.

Branka Pavić Blažetin

Stotinu srednjoškolaca Sisačko-moslavačke županije ljetovalo kraj jezera Velence

Prva skupina od 42 učenika Srednje škole Petrinja i Ekonomske škole Sisak s trima pratiteljima krenula je 18. srpnja u ljetni kamp u Mađarsku, izvještava Hina. Srednjoškolci su na ljetovanju u Mađarskoj proveli osam dana. To je rezultat dobre suradnje Sisačko-moslavačke županije i mađarske vlade, koja je osigurala ljetni kamp za stotinjak djece srednjih škola u dvama terminima: od 18. do 25. srpnja i od 25. do 31. srpnja.

Učenici su bili smješteni u hotelu s bazenom kraj jezera Velence, a mađarski su im prijatelji osigurali raznolike kulturne i zabavne sadržaje. U njihovu se programu nalazio izlet u Pečuh gdje su posjetili Hrvatski klub „August Šenoa“ i razgledali grad, zatim izlet u Tihany gdje su uz ostalo posjetili benediktinski samostan i Centar za posjetitelje te izlet u Székesfehérvár gdje su razgledali Dvorac Bory, Muzej svetog Stjepana i mnoge druge znamenitosti.

Drugom skupinu u terminu od 25. do 31. srpnja činili su učenici Tehničke škole Sisak, Gimnazije Sisak, Industrijsko-obrtničke škole Sisak, Srednje škole Viktorovac, Strukovne škole Sisak, Srednje škole Ivana Trnskog iz Hrvatske Kostajnice i Srednje škole Topusko. Dana 26. srpnja razgledali su Pečuh i Hrvatski klub Augusta Šenoa, s kojim ih je upoznao voditelj Kluba Mišo Šarošac. U Klubu su poslušali predavanje predsjednika Hrvatske samouprave Pečuha Stjepana Blažetina.

Sisačko-moslavački župan Ivan Celjak izrazio je zadovoljstvo što srednjoškolci imaju mogućnost besplatnog ljetovanja baš kao što je to bilo i za osnovnoškolce koji upravo ljetuju u Splitu.

„Besplatni ljetni kamp u Mađarskoj izvrsna je nagrada našim srednjoškolcima koji su postigli dobre rezultate tijekom školovanja, a koje su za ljetovanje predložili njihovi profesori. Vidimo da, kao što je organiziran bogat program u Splitu, isto tako je i u Mađarskoj te će naši učenici zasigurno kući ponijeti lijepe uspomene“, rekao je Celjak.

BPB

U Hrvatskom klubu „August Šenoa“

Sjednica Skupštine Hrvatske državne samouprave

Za ravnatelja Hrvatskog internata „Collegium Croaticum“ na prijedlog predsjednika HDS-a Ivana Gugana (bez provedenog natječaja) na godinu dana imenovan je Zsolt István Prosenjak. Za direktoricu Croatice na dijelu sjednice zatvorenom za javnost kao jedina kandidatkinja raspisanoga natječaja izabrana je Timea Šakan Škrilin.

Sukladno odredbama Pravilnika o organizaciji i radu Hrvatske državne samouprave 29. svibnja sazvana je redovita sjednica Skupštine Hrvatske državne samouprave u sjedištu Hrvatske državne samouprave. Skupštini je od 31 zastupnika nazočilo njih 20, a za ovjeravatelja zapisnika izabran je Ladislav Kovač na prijedlog predsjednika Ivana Gugana

Na dnevnom redu bilo je sljedeće: Rebalans proračuna Hrvatske državne samouprave, ureda i institucija za 2022. godinu, Usvajanje odluke o modificiranju Pravilnika o upravljanju imovinom Hrvatske državne samouprave, Prihvaćanje godišnjeg financijskog izvješća neprofitnog poduzeća Croatica za 2021. godinu, Prihvaćanje godišnjeg financijskog izvješća Zavičaja d. o. o. za 2021. godinu, Prihvaćanje godišnjeg financijskog izvješća neprofitnog poduzeća Hrvatsko kazalište Pečuh za 2021. godinu, Prihvaćanje financijskog izvješća Zaklade za hrvatsko školstvo u Mađarskoj za 2021. godinu, Usvajanje odluke o utemeljenju i djelovanju Hrvatskog internata „Collegium Croaticum“, Usvajanje odluke o mogućem broju pokretanja grupa u Hrvatskom vrtiću, osnovnoj školi, gimnaziji i učeničkom domu Miroslava Krleže, Usvajanje odluke o mogućem broju pokretanja grupa u Hrvatskom vrtiću i osnovnoj školi Mate Meršića Miloradića, Rasprava o broju grupa nastave vjeronauka i etike u školskoj godini 2022./2023. u obrazovnim institucijama koje održava Hrvatska državna samouprava, Izmjena osnivačkog dokumenta Obrazovnog centra u Santovu, Usvajanje odluke o uvođenju imena u registar narodnosnih imena, Popis stanovništva, Usvajanje odluke o imenovanju direktora Croatice.

Na dijelu sjednice koji je bio zatvoren za javnost usvojena je Odluka o imenovanju direktora Croatice n. d. o. o. Kako doznaje Hrvatski glasnik, kao jedina kandidatkinja za direktoricu Croatice izabrana je Timea Šakan Škrilin. Ona će svoju dužnost obavljati od 1. studenoga 2022. do 31. listopada 2027. godine.

Rebalans proračuna bio je neophodan zbog početka planiranih obnova: obnove zgrade sjedišta HDS-a u Budimpešti te zgrade nekadašnjeg vrtića u Ulici Nagy Kiraly u Pečuhu (gdje će biti Collegium Croaticum i Pedagoški i metodički centar). HDS je dobio i dodatnu normativu za škole u svojem održavanju. Skupština je prihvatila proračun Hrvatske državne samouprave, ureda i institucija s prihodima i rashodima od 3 354 497 714 Ft.

O bilanci Croatice raspravljao je Nadzorni odbor i Odbor za financije. Član Nadzornog odbora Martin Kubatov kazao je sljedeće: „Zasjedali smo i prihvatili godišnje izvješće i bilancu. Sa skromnim pozitivnim rezultatom od 39 000 Ft Croatica je zatvorila 2021. godinu nakon negativnog rezultata iz 2020. godine. Malo se povećala izdavačka djelatnost, ali, nažalost, svi ovi štetni učinci pandemije bili su tu i 2021. godine. Zato imamo skroman pozitivan rezultat koji je ostvaren.“ Riječ je uzeo direktor Croatice Čaba Horvat i oprostio se od Skupštine. On 30. listopada odlazi u mirovinu. Zahvalio je Skupštini što je imao 22 godine dobre suradnje i istaknuo kako mu je bila „čast surađivati s Vama“.

Predsjednik Odbora za financije upitao je direktora Croatice kakvo je stanje s imaterijalnim dobrima i novcem na računu. Di-

Skupštini je od 31 zastupnika nazočilo njih 20

rektor Horvat rekao je da određene investicije još nisu aktivirane, a u banci je na pologu 200 000 000 Ft. Odbor za financije predložio je prihvaćanje bilance Skupštini. Prihvaćena je bilanca Croatice za 2021. godinu s aktivom i pasivom od 629 356 000 forinti.

Prihodi i rashodi Zavičaja 31. prosinca bili su 2 603 334 kn. Ukupni prihodi u 2021. godini bili su 2 026 857 kn, a ukupni rashodi 1 785 038 kn. Poduzeće „Zavičaj“ u 2021. godini ostvarilo je dobit od 241 819 kuna (29. svibnja po tečaju OTP-a 241 819 kn jest 11 936 213 Ft).

Predsjednik Odbora za financije Ladislav Kovač upitao je direktora Zavičaja Tibora Radića što je s dugom od 20 milijuna forinti koji je Croatica 2021. godine pozajmila Zavičaju. Još na Skupštini HDS-a održanoj 2. listopada 2021. godine Odbor za financije želio je vidjeti situaciju Zavičaja koja jamči povrat zajma od 20 milijuna forinti (takozvani COVID zajam) te je tada Skupština jednoglasno prihvatila da se još 2021. godine započne povrat pozajmljenog iznosa u ratama. Na Skupštini je bio i direktor prokure Zavičaja Ivica Kovačić.

Direktor Zavičaja Tibor Radić rekao je kako se s predsjednikom i Skupštinom posljednji put dogovorio da će se u svibnju o tome raspravljati. „Voljni smo odmah isplatiti, ali najteži je mjesec svibanj. Imali smo elementarne nepogode, stoga molim Skupštinu da se još par mjeseci dade zraka. Najteže smo preživjeli, nismo propali, funkcioniramo i još smo uložili u terasu.“

Direktor Croatice Čaba Horvat rekao je kako on mora poslati službeno pismo direktoru Zavičaja da je istekao rok za vraćanje zajma koji je ugovoren te neka se na to pismo pošalje odgovor. Predsjednik Odbora za financije Ladislav Kovač upitao je direktora Radića koji bi rok mogao biti, kad bi Radić mogao početi s otplatom zajma i kolika je ta svota. Radić je predložio da to bude 30. rujna 2022. godine, do tada bi Zavičaj isplatio pola zajma (10 milijuna forinti) Croatici.

Prokurator Zavičaja Ivica Kovačić rekao je da je u listopadu 2001. na svojoj sjednici Skupština prihvatila ulaganja koja su izvršena te je i time povećana imovina, a tada je predložen i plan financijskog toka isplate do lipnja ove godine (2022.). Po svemu sudeći, rekao je, budući da će sezona biti dobra, moći će se zajam isplatiti.

Na pitanje o tome kad istječe ugovor o korištenju objekta u kojem posluje poduzeće „Zavičaj“ koji HDS ima s Republikom Hrvatskom predsjednik HDS-a Ivan Gugan rekao je „za osam mjeseci“. HDS je poslao pismo s upitom nadležnima u Vladi Republike Hrvatske, ali odgovora nisu do sada dobili. Priprema se i zasjedanje međuvladinog mješovitog odbora najesen pa će se vidjeti što će biti, hoće li HDS dobiti objekt na daljnje korištenje ili vlasništvo nad objektom. Skupština je prihvatila bilancu Zavičaja uz dodatak da će do kraja rujna „Zavičaj“ isplatiti Croatici pola dobivenog zajma.

Hrvatsko kazalište zastupao je zamjenik ravnatelja Đula Beri, a nazočan je bio i član Nadzornog odbora Hrvatskog kazališta Andrija Handler. Handler je rekao kako je Nadzorni odbor sve prihvatio, financije su u redu. Štoviše, Hrvatsko kazalište financijski jako dobro stoji i još se očekuje neki novac do kraja godine zahvaljujući potpori Vlade Republike Hrvatske. Godina 2021. zaključena je u plusu, sa 7 713 000 Ft. U ime Odbora za financije Ladislav Kovač rekao je kako je situacija stabilna i kako bi trebalo povećati broj posjetitelja u samom kazalištu. Kazalište još nikad nije imalo toliko prihoda, dodao je. Već dvije godine odlukom Vlade Republike Hrvatske Hrvatsko kazalište dobiva 200 000 kuna, a ove godine 500 000 kuna. „U dogovoru s ravnateljem plan je da se krene u formiranje samostalnog ansambla sa zaposlenim glumcima; to nam je cilj“, rekao je predsjednik HDS-a Ivan Gugan. Skupština je prihvatila bilancu za 2021. godinu.

Usvojena je Odluka o utemeljenju i djelovanju Hrvatskog interneta „Collegium Croaticum“ te je za ravnatelja (shodno dosadašnjoj praksi) na godinu dana imenovan Zsolt István Prosenjak. On je sad zaposlen u Pedagoškom i metodičkom centru. Nakon godinu dana raspisat će se natječaj. Collegium bi djelovao na dva mjesta – u Budimpešti (u Croatičnim nekretninama) sa šest mjesta i u Pečuhu s osam mjesta. Osim ravnatelja bila bi zaposlena osoba u Budimpešti i Pečuhu. Ovlašten je i predsjednik HDS-a na sklapanje ugovora s fakultetima i da se potpiše ugovor o korištenju nekretnina Croatice. Direktor Croatice rekao je da ne poznaje materijal i da prije potpisivanja ugovora mora sazvati vlasničku sjednicu jer je riječ o korištenju imovine.

Dio zastupnika

Razgovaralo se i o značaju popisa stanovništva. O tome je osim predsjednika HDS-a Ivana Gugana izlagao glasnogovornik Hrvata u mađarskom parlamentu Jozo Solga, koji je kazao kako će na određeno vrijeme, od 1. srpnja do kraja listopada, zaposliti jednu osobu u svojem glasnogovorničkom uredu. Ta će osoba koordinirati mrežu za popisivanje u cijeloj Mađarskoj. Predlaže da i Skupština HDS-a na svoj trošak zaposli nekoliko osoba po tom pitanju. Računa i na aktivnosti županijskih samouprava jer dio novca koji su dobili od HDS-a i oni mogu isplatiti onima koji će raditi na popisu stanovništva.

Razgovaralo se i o pravu Hrvatske samouprave grada Budimpešte na korištenje nekretnina u kojem je sjedište HDS-a u Ulici Lajos Biró. Treba sklopiti ugovor jer treba početi obnova zgrade, a to pitanje nije riješeno. Povala se rasprava u kojoj se čulo kako po zakonu Hrvatskoj samoupravi grada Budimpešte prostorije treba osigurati grad. Različito se tumače zakoni o njihovu pravu korištenja zgrade. Glasnogovornik Solga zauzeo je stav da se nikako ne potpiše ugovor o trajnom korištenju s Hrvatskom samoupravom grada Budimpešte. Skupština je ovlastila predsjednika da s Hrvatskom samoupravom grada Budimpešte sklopi ugovor o korištenju nekretnine.

Branka Pavić Blažetin

Odluka o dodjeli financijske potpore za posebne potrebe i projekte od interesa za Hrvate izvan Republike Hrvatske za 2022. godinu

Na temelju provedenog 1. Javnog poziva za prijavu posebnih potreba i projekata od interesa za Hrvate izvan Republike Hrvatske u svrhu ostvarenja financijske potpore za 2022. godinu Središnji državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske donio je Odluku o dodjeli financijske potpore za posebne potrebe i projekte od interesa za Hrvate izvan Republike Hrvatske za 2022. godinu. Odlukom od 25. svibnja 2022. godine podijeljena su sredstva u iznosu od 5 000 000 kuna. Od prijavitelja Hrvata u Mađarskoj potpora je dodijeljena sljedećima (izračun u forinte po tečaju OTP-a 1. lipnja):

Udrugi „Hrvati – Horvátok“, sa sjedištem u Koljnofu, za projekt „**Čakavske teme I. Slovo u Hrvata**“ 15 000 kn (782 700 030 Ft)

Hrvatskoj državnoj samoupravi, sa sjedištem u Budimpešti, za projekt „**Povijest i kultura Hrvata u Mađarskoj – Monografija**“ 50 000 kn (2 608 999 940 Ft)

Hrvatskoj samoupravi Narde za izdanje CD-a „**Sretan Božić, Narđa**“ povodom 35. godišnjice zbora „Narda“ 15 000 kn (782 700 030 Ft)

Hrvatskoj samoupravi Pečuha za projekt „**Božićni koncert u Pečuhu 2022.**“ 20 000 kn (1 043 600 000 Ft)

Hrvatskom kulturnom i sportskom centru „Josip Gujaš Džuretin“, sa

sjedištem u Martincima, za izdanje „**Hrvatski katolički kalendar 2023.**“ 25 000 kn (1 304 499 970 Ft)

Znanstvenom zavodu Hrvata u Mađarskoj, sa sjedištem u Pečuhu, za izdanje „**XV. međunarodni kroatistički znanstveni skup – zbornik radova**“ 25 000 kuna (1 304 499 970 Ft).

Javni poziv provodi se s ciljem promicanja veza i jačanja suradnje Republike Hrvatske s Hrvatima izvan Republike Hrvatske te očuvanja i jačanja nacionalnog identiteta, zaštite prava i interesa hrvatskih zajednica, očuvanja hrvatskog jezika, kulturnog stvaralaštva i baštine te poticanja hrvatskog kulturnog zajedništva kao i pomoći ugroženim pojedincima – pripadnicima hrvatskog naroda izvan Republike Hrvatske i ugroženim pojedincima povratnicima/useljenicima iz hrvatskog iseljeničtva.

Središnji državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske na 1. Javni poziv zaprimio je 573 prijave u kategorijama neprofitne organizacije, fizičke osobe, ugroženi pojedinci – pripadnici hrvatskog naroda izvan Republike Hrvatske te ugroženi pojedinci – povratnici/useljenici iz hrvatskog iseljeničtva/dijasore.

Izvor: hrvatiizvanrh.gov.hr

Susret hrvatskog narodnog plesa i glazbe u Aljmašu

Hrvatska samouprava grada Aljmaša, Udruga bunjevačkih Hrvata Aljmaša i Hrvatska samouprava Bačko-kiškunske županije 18. lipnja 2022. organizirale su „Susret hrvatskog narodnog plesa i glazbe“. U programu koji je priređen u aljmaškom Prosvjetnom centru sudjelovali su aljmaška plesna skupina „Danica“, KUD „Zora“, pjevački zbor Bunjevačkog „Divan kluba“, dušnočki orkestar „Zabavna industrija“, pjevački zbor „Dušenici“ te HKUD „Vladimir Nazor“ iz Sombora.

U ime organizatora i domaćina predsjednica Hrvatske samouprave grada Aljmaša pozdravila je nazočne, među njima posebno generalnog konzula RH u Pečuhu Dragu Horvata sa suprugom, ravnatelja Aljmaškog prosvjetnog centra Zoltána Pálmaiija, goste iz Sombora na čelu s predsjednikom HKUD-a Matom Matarićem te goste iz okolnih bačkih naselja.

„Naša rič i naša bogata kulturna baština, naša milozvučna ikavica koju hoćemo sačuvati koliko možemo jer to je naš materinski jezik, govor naših starih. Oni su nam ga ostavili u nasljedstvo. Naš bunjevački govor je dijalekt hrvatskoga jezika. Što bi bilo da nije bilo biskupa Ivana Antunovića, Ante Evetovića Miroljuba i brata mu Ivana? Zato je važno poznavanje naše prošlosti, na koju se trebamo nadovezati kako bismo gradili našu budućnost. Dužni smo čuvati i njegovati naš materinski jezik, našu kul-

Pjevački zbor „Dušenici“ iz Dušnoka

Dio sudionika na pozornici

Polaznici hrvatskoga jezika

Pjevački zbor Divan kluba

tu, plesove i pjesme“, naglasila je uz ostalo Valerija Marija Petrekanić otvarajući susret hrvatskog plesa i glazbe na hrvatskom i mađarskom jeziku. Dodala je kako je cilj priredbe upoznavanje i predstavljanje hrvatske kulture Aljmaša i okolnih naselja, ali i hrvatske kulture u Srbiji.

Program je otvorio dušnočki djevojački pjevački zbor „Dušenici“ baranjskim i podravskim hrvatskim te izvornim i racko-hrvatskim pjesmama u pratnji Máté Balogha na harmonici. Njih je

pripremila učiteljica Silvija Varga. Zatim su polaznici Aljmaškog prosvjetnog centra pod vodstvom učiteljice Valerije Marije Petrekanić izveli nekoliko dječjih igara, brojalica i kazivali stihove, a plesna skupina „Danica“ izvela je splet bunjevačkih plesova. Uslijedio je blok racko-hrvatskih melodija u izvedbi dušnočkog orkestra „Zabavna industrija“ pod vodstvom Dávida Pozsonyija. Domaći KUD „Zora“ osnovan je 1995. godine s ciljem očuvanja i njegovanja hrvatskih običaja, kulture i nacionalnog identiteta. Tijekom proteklih desetljeća rad KUD-a više je puta obnovljen, redovito nastupa na gradskim priredbama, u okolnim naseljima i izvan granica, a pod umjetničkim vodstvom Dominike Gacsal. Pjevački zbor bunjevačkog „Divan kluba“, osnovan 2015. godine, u pratnji Veljka Pijukovića na harmonici izveo je nekoliko bunjevačkih i starogradskih pjesama. Program je završen nastupom HKUD-a „Vladimir Nazor“, koji je lani obilježio 85. godišnjicu postojanja, a danas djeluje s 300 članova u devet sekcija. U Aljmašu je gostovala folklorna sekcija, nastupivši s bunjevačkim plesovima.

Nakon kulturnog programa susret je nastavljen druženjem, zajedničkom večerom i plesačnicom uz orkestar „Zabavna industrija“.

S. B.

Mali folklorši iz Udvara

Ne znam ni sama kako je sve to počelo, ali ovogodišnje Udvarsko veselje podsjetilo me na njegove same početke. Gledajući publiku i organizatore, kao na filmu počele su mi se redati slike već održanih veselja, onih na kojima sam i ja sama bila (možda čak svih 19 puta). Lijepa je ovdje cijela jedna priča onih koji su došli i otišli, dolazili i odlazili i onih koji su ostajali i bili tu svih tih godina.

Ovogodišnje Udvarsko veselje, XIX. po redu, kao i sva prethodna organizirala je Hrvatska samouprava Udvara. Održano je 11. lipnja u dvorištu mjesnog Doma kulture. Druženje je započelo u prijepodnevnom satima malonogometnim turnirom na seoskom nogometnom igralištu. Ogled su imale momčadi Udvara, Kukiinja i Salante. U ranim poslijepodnevnom satima započelo je natjecanje u kuhanju. Na tome natjecanju sudjelovalo je šest ekipa: Ivo i prijatelji, Jagoda, Fark, Pécsudvardi polgarőr lányok, BoBa-team i Silvio Božanović. U kasnim poslijepodnevnom satima u mjesnoj crkvi služena je sveta misa na hrvatskom jeziku koju je predvodio vlč. Gabriel Barić, a misno slavlje pjevao je pečuški Ženski pjevački zbor „August Šenoa”. Nakon svete mise na pozornici dvorišta mjesnog doma kulture započeo je kulturno-folklorni program u kojem su nastupili mladi udvarski plesači, pjevački zbor „August Šenoa”, mladi plesači salantskog KUD-a „Marica”, glumac Stipan Đurić. Moderatori programa bili su Ivana Božanović (koja je čitala i na svetoj misi) te Natalija Rónai. Među publikom pozdravili su generalnog konzula Dragu Horvata, zamjenika ravnatelja Hrvatske matice iseljenika Ivana Tepesha, predsjednika HDS-a Ivana Gugana te glavnu i odgovornu urednicu Medijskog centra Croatica Branku Pavić Blažetin. Nakon kulturno-folklornog programa slijedilo je proglašenje rezultata

Ukusni zalogaji

Prijatelji

Dio publike

u malom nogometu i kuhanju. U nogometu najbolji su bili Kukiinjčani, Salancani pa Udvarčani. Prvo mjesto u kuhanju pripalo je BoBa-teamu, drugo ekipi Fark, a treće ekipi Ivo i prijatelji.

Večernji bal svirao je orkestar „Badel”, a ulaz je bio slobodan. Pokrovitelji programa bili su Ured predsjednika Vlade, Fond „Gábor Bethlen” (NKUL-KP-1-2022/2-000384) te Hrvatska narodna samouprava Udvara.

Branka Pavić Blažetin

Održano 13. tradicijsko pranje na Dunavu

U glavnoj organizaciji Šokačke čitaonice i u suradnji s gradskim udrugama i ustanovama 2. srpnja priređeno je već 13. tradicijsko pranje na Dunavu. Mohačka voda nekad je sadržavala puno željeza, pa bi oprano rublje požutjelo. Stoga su mohačke žene prale u puno blažoj dunavskoj vodi. Nažalost, nakon industrijalizacije 50-ih godina i zagađenja vode sljedećih desetljeća te nakon izgradnje vodovoda i pročišćavanja pitke vode ta je tradicija bila prekinuta i gotovo je pala u zaborav. Zahvaljujući mohačkoj Čitaonici ona je prije desetak godina obnovljena uz bogat kulturni i gastronomski program.

Da nije bilo Janje Timotić, koja je prije desetak godina dala ideju, i Šokačke čitaonice, koja se primila organizacije, ova tradicija šokačkih Hrvata zasigurno bi pala u zaborav. Međutim, ona je u međuvremenu postala važna gradska kulturno-gastronomska manifestacija koja svake godine pobuđuje zanimanje Mohačana i njihovih gostiju. Među popratnim sadržajima i ove godine bio je kulturni program, druženje uz pjesmu, ples i glazbu te

tradicijsku gastronomiju. Glavni je cilj priredbe to da se mohačka tradicija pranja na Dunavu prenese na mlade, pa i na one najmanje koji su i ove godine bili sudionici događanja.

Kao i svake godine, priredba je započela povorkom sudionika od Šokačke čitaonice do Šokačke skele. Povorku su predvodili članovi izvorne i dječje folklorne skupine šokačke udruge. Uz pjesmu i zvuke tambure u tradicijskoj nošnji povorka je na putu do skele dočekan na više mjesta uz dobru kapljicu vina i osvježjenje. Na raskrižju ispred Šokačke skele zaigralo se zajedničko kolo svih sudionika, a tradicijski predmeti – klupice, pračkovi, lužnice i rublje – postavljeni su usred kola. Nakon dolaska na skelu prikazano je tradicijsko pranje na Dunavu. U međuvremenu počelo

Trenutak za pjesmu

Koji čtiš sej pjesni

**Koji čtiš sej pjesni, molim te veselo
Tako ti ljuvezni, veseli tve čelo.**

**Ako što zadoh ja, ne prija, tužicu,
Odvri draču tja, a vazmi ružicu.**

**Toj li jur sad bolje ti moreš, ti tvori;
Oto ti jur polje: što umiš govori.**

**A meni jur kosti prigrizat, čuj, nemoj,
Da još tej gorkosti ne ćutim uz trud moj.**

Šiško Menčetić

je i kuhanje sarme, punjene paprike i graha u zemljanim loncima. Uslijedilo je prigodno otvorenje priredbe i kulturnog programa. Okupljenima su se obratili mohački gradonačelnik Gábor Pávkovics i predsjednik Udruge Čitaonice mohačkih Šokaca Stipo Bureg, koji su na hrvatskom i mađarskom jeziku ukazali na važnost očuvanja tradicije i prenošenja na mlade naraštaje te otvorili priredbu.

U kulturnom programu na otvorenom nastupile su dječja i izvorna folklorna skupine Šokačke čitaonice, pečuški KUD „Tanac“, mohački KUD „Zora“ i orkestar „Fermata“. U organizaciji Uprave Nacionalnog parka Dunav – Drava, ovogodišnji program obogaćen je raznim ekološkim sadržajima za djecu i odrasle pod „zelenim šatorom“. Program je završen zajedničkom večerom, balom, odnosno plesačnicom uz mohački orkestar „Glasovi“.

S. B.

Spomen-izložba o Semartinu

VII. Hrvatska večer u Šiklošu bila je i u znaku razgledavanja stalnog postava Spomen-izložbe o Semartinu u dijelu prostorija na drugom katu šikloške tvrđave (u jednoj sobi). Spomen-izložbu o Semartinu 2015. godine postavila je Hrvatska samouprava Šikloša s ciljem prezentacije i očuvanja spomena i kulture nekadašnjeg hrvatskog sela Semartina i njegovih stanovnika. Naime, iz dosada neistraženih razloga posljednja hrvatska tročlana obitelj 1977. godine napustila je selo u koje su se njihovi predci doselili krajem 17. stoljeća. U selu su dugo živjeli kao homogena zajednica, a nakon Prvog svjetskog rata novim državnim granicama odsječeni su od matice. Od 1940-ih polako počinje njihovo iseljavanje iz sela. Ono svoj vrhunac doživljava 1960-ih, kad se useljavaju Romi. To uz socio-ekonomsko-društveno-političke i gospodarske promjene kao što je kolektivizacija i nemogućnost zapošljavanja te socijalna politika ima sudbonosni utjecaj na „kolektivni“ odlazak Šokaca iz Semartina nezabilježen kod Hrvata koji su ostali u Mađarskoj nakon Trianona. Semarčani se sele u obližnja naselja, ponajprije u Šikloš, gdje brzo podliježu raznim asimilacijskim procesima uslijed promijenjenih životnih okolnosti. Hrvatska samouprava Šikloša izdala je 2021. uz spomenutu izložbu i katalog „Az eltűnt falu nyomában“.

Branka Pavić Blažetin

Bogatstvo...

Molitva iz Semartina

Održan nogometni turnir „In memoriam Stipan Pančić“ u Budimpešti

Hrvatska je samouprava Budimpešte 18. lipnja u HOŠIG-u organizirala nogometni turnir „In memoriam Stipan Pančić“. Nakon intoniranja himni nazočne je pozdravio predsjednik Hrvatske samouprave Budimpešte Stipan Đurić, a nakon turnira i predsjednik Hrvatske državne samouprave Ivan Guban te generalni konzul Hrvatske u Tuzli Ivan Bandić.

Na sportskom susretu osim domaćina sudjelovale su momčadi iz Dušnoka, Trogira, Hercegovine, Baje i Zalske županije. Drugo mjesto pripalo je ekipi Dušnoka, a pobjednička je ekipa iz Hercegovine. Najbolji je vratar turnira Dejan Illés, najbolji igrač Tamás Jagicza iz ekipe Dušnoka, a najbolji strijelac Darko Mikulić iz ekipe Hercegovine.

Sudci su bili Ádám Lelósi i Branko Kovač. Svim sudionicima turnira uručena je majica, spomenica i nogometna lopta. Turnir su podprle Hrvatska samouprava Novog Budima te Hrvatske samouprave X., XII., XIII., XVI. i XXI. okruga.

Nogometni turnir „In memoriam Stipan Pančić“ sa svojim peharom i utakmicama u HOŠIG-ovoj sportskoj dvorani čuva spomen na profesora Glazbenog odgoja i ljubitelja nogometa Stipana Pančića – Paču.

Neda Maretić

Književni susret sa spisateljicom Orsolyom Péntek

Hrvatska samouprava Staroga Budima – Bekašmeđera organizirala je susret sa spisateljicom i slikaricom hrvatskog podrijetla Orsolyom Péntek. Spisateljica je predstavila svoju knjigu, a razgovor s njom na mađarskom jeziku vodila je umjetnička spisateljica i psihologinja Judit Jankó.

Nazočne je pozdravio predsjednik Hrvatske samouprave Staroga Budima – Bekašmeđera dr. István Attila Szoboszlai.

Članica Hrvatske samouprave Staroga Budima – Bekašmeđera Marijana Jakošević rekla nam je: „Dugi niz godina imamo suradnju sa spisateljicom i ovaj je događaj u okviru promocije naših Hrvata u ovom okrugu. Naš je cilj i zadatak njegovanje hrvatske kulture i zbog toga nam je važno potražiti Hrvate koji žive i djeluju tu u Starom Budimu“.

„Nas je nekoliko hrvatskog podrijetla koji živimo u ovom okrugu, pa me još više raduje suradnja sa samoupravom“, izjavila nam je spisateljica Péntek.

Ona je svoje hrvatske korijene potvrdila i u romanima koje je objavila. Jedan dio njezine obitelji živi u Zagrebu, drugi u Puli, a korijeni su joj iz Zadra.

Knjiga „Hóésés Romában“ s romanima „Az Andalúz lányai“ i „Dorka könyvé“ čini trilogiju.

„U ovoj knjizi opisujem svoju obitelj, ali ne samo nju. Željela sam prikazati bogatstvo jedne obitelji u kojoj su ljudi iz različitih krajeva. Pa tako jedan od mojih djedova potječe iz talijanske obitelji, baka mi je Hrvatica, druga baka Njemica, onda imamo češko, poljsko podrijetlo itd. Svatko od njih njeguje svoj jezični identitet i to je ono bogatstvo koje vrijedi opisati u knjizi. Ja sam prva generacija svoje obitelji koja govori mađarski. U knjizi su opisani istinski događaji, ali i fiktivni. Tamo gdje nisam znala istinite podatke u vezi s nekom pričom, upotrijebila sam maštu, ali više od 50 posto jesu su istinite priče“, dodala je Orsolya.

Spisateljica i umjetnica Péntek dobitnica je nagrade „Litera“ za kratku priču „Zemlja bez srca“. Prvih 30 prijavljenih gostiju na susretu u Budimpešti dobilo je dar od samouprave – roman „Snježne padaline u Rimu“ s potpisom spisateljice.

Neda Maretić

U suradnji prisičke čuvarnice i Zbirke sakralne umjetnosti

Projekt petak za gradišćansku dicu

Prisičkoj čuvarnici lani je dodililo Ministarstvo ljudskih resursa titulu „Čuvarnica s kinči 2021.“, s kom titulom je dobiveno 1,5 milijun Ft za organiziranje različitih programova. Zadnja priredba održana je 25. marcijuša, kot izložba djelaonica i upoznavanje hrvatskih tradicija u Prisiki, a 10. junija, u petak, zgradu i dvor Zbirke sakralne umjetnosti Hrvatov u Ugarskoj na jedan dan su okupirala gradišćanska dica iz čuvarnice Bizonje, Kemlje, Hrvatskoga Židana, Prisike i Petrovoga Sela, Hrvatske čuvarnice Sambotela, štoveć došli su i židanski ter petroviski školari ter školarice nižih razredov.

U muzeju direktor Zbirke dr. Andrija Handler i glavna organizatorica projekta ter peljačica prisičke čuvarnice Kristina Pantoš-Kovač pozdravili su njih 150 gostov, dicu, odgojiteljice i učiteljice i najprije otvorili izložbu sa 70 – 80 crtežov koji su dospili na moljarsko naticanje „Vazmeni običaji u našem selu“. Kako je rekla Kristina Pantoš-Kovač, pokidob je dičju umjetnost jako teško ocjenjivati, cilj nikako nije bio kvalificiranje, nego da svaki mali umjetnik najde svoje djelo na izložbi i da prikzame svaki svoj dar

Dvor Zbirke s gosti iz cijeloga Gradišća

za nadarenost i šikanost. Potom su diozimatelji podiljeni po grupa i mogli su uživati u razni djelatnosti, upoznali su muzejski svit, kot i hrvatske instrumente pomoću židanskoga svirača Marka Šteinera, naučili su nove hrvatske jačke i tance, a na dvoru su je dočekala stara narodna igranja. Iako je večkrat vrime zapljuskala prisičke obraze s godinom, na plesačnicu, koncert i veselje bilo je dovoljno mjesta u Kulturnom domu. „Zato smo pozvali dicu iz raznih čvarnic da se upoznadu, skupa se igradu da sprovedadu stare igračke i mislim da su jako uživala pri tom. S druge strane tako malo je prilikov da budemo skupa i nam čuvarničarkam to

Koncert u Kulturnom domu

Kristina Pantoš-Kovač i dr. Andrija Handler s darom iz Kemlje

U špecijalnoj igri

fali da se bolje upoznamo da si minjamo svoja iskustva da se malo razgovaramo o struki. Na kraju smo imali pravi dičji koncert, bolje nam se je ugodalo, nego ča smo mislili“, istaknula je glavna organizatorica Kristina Pantoš-Kovač, peljačica prisičke i židanske čuvarnice, ka dalje povida da naticanje dura do augustuša 2023. ljeta. Četiri put fiksirana je potpora za plesačnicu i muziku, još jednoč kanu organizirati slični veći program sa skoro svimi gradišćanskimi čuvarnicami, a prisička dica će u ovom projektu još posjetiti županijsku knjižnicu Dániela Berzsényija. Toga dana njih 150 dice i odgojiteljic upoznalo je Prisiku, dobro se čutilo cijeli dan, prikdalo dare, a za uzvrat je dostalo nove doživljaje i preskrajnu radost.

Tiho

Potonjski Hrvatski gastronomski festival i turnir noćnog nogometa

Hrvatska samouprava županije Šomođ, mjesna te hrvatska samouprava Potonje i ove su godine organizirale već tradicionalnu godišnju priredbu „Hrvatski gastronomski festival – turnir noćnog nogometa“.

Na prostoru rekreacijskog parka u Potonji 1. srpnja osamnaest ekipa natjecalo se za naslov „Najljepši kuhar Podravine“ u kuhinju tradicionalnih hrvatskih jela s dodatkom graha. U večernjim satima održan je malonogometni turnir (Noćni kup) na kojem je sudjelovalo deset ekipa. Nazočne su pozdravili predsjednica HSŽŠ-a Jelica Mačok Čende, predsjednik Hrvatske samouprave Potonje Jozo Dudaš, načelnik Potonje Tamás Reiz, generalni konzul Drago Horvat, glasnogovornik Hrvata u mađarskom parlamentu Jozo Solga i parlamentarni zastupnik ovog izbornog okruga László Szászfalvi.

Svečano otvorenje

Pečuha. Posebna nagrada dodijeljena je ekipi Hrvatske udruge „Fatac“ iz Nagyátáda, dok je naslov ovogodišnjeg „Najljepšeg kuhara Podravine“ pripao Lajosu Bellaiju iz Nagyátáda. Slijedila je večera i turnir noćnog nogometa.

Na turniru sudjelovalo je deset ekipa, među njima i ekipa iz prijateljskog naselja Rušani, te dvije potonjske ekipe: „Srce Isusovo“ i „IMI TIM“. Nebo se usput naoblačilo, pa zbog nevremena

Ekipa Daranja

Ekipa nasmijanih dama

Potonjanke

Organizatori su za svaku prijavljenu ekipu osigurali 4 kg svinjetine (lopatica, potkoljenica, but) i 0,5 kg graha. Tijekom kuhanja svaka je ekipa mogla upotrebljavati i dodatne namirnice i začine, ali gotovo jelo ocjenjivalo se isključivo ako sadržava grah. Moj je dojam bio da su jela u kotličima bila sva bolja od boljih, a raspoloženje je bilo na visini. Kod domaćina Potonjana bio je ogroman kotlič oko kojega su neumorno radili uvijek vrijedni Potonjani. Ocjenjivački sud imao je pune ruke posla. Nakon kušanja svih jela proglašeni su najbolji, kojima su dodijeljene i simbolične nagrade. Prvo mjesto pripalo je ekipi „Barčanski anđeli“, drugo Veteranima iz Martinaca, a treće ekipi Porezne uprave iz

U hrvatskim bojama

nisu odigrane sve utakmice. Prema odluci organizatora plasman na turniru odlučen je sedmercima. Prvo mjesto pripalo je ekipi „Várad-Újpuszta“, drugo mjesto ekipi „Kaposvölgye“, a treće ekipi „Rušani“. Najbolji strijelac turnira bio je Rubecz Péter Balázs, najbolji igrač Mihael Šoštar, a najbolji vratar Márk Barkóczy.

Branka Pavić Blažetin

Mala stranica

Kamp u Vlašićima

Poslije dugog putovanja sretno smo stigli u „Zavičaj“. Svatko je donio svoj paket u svoju sobu na katu, a zatim smo večerali. Uzbudljivo smo čekali more, zato smo odmah išli na plažu.

U ponedjeljak, kao i svaki dan, probudili smo se u 7 sati, a u 7.45 smo doručkovali. Poslije doručka radili smo u skupinama, a ja sam bila u skupini „17 ribica“. Poslije ručka imali smo slobodno vrijeme i pregled

soba, a nakon toga išli smo na kupanje. Nakon večere smo se družili i igrali na igralištu. Utorak je bio sličan ponedjeljku, ali smo navečer otišli u grad Pag. Tamo smo pogledali Stalnu izložbu solarstva i imali i slobodno vrijeme. U srijedu smo bili na plaži i prijepodne i poslijepodne. Jako smo uživali. I toga dana imali smo radionice i radili u skupinama. Poslije večere najčešće bismo bili zajedno na igralištu, igrali se, razgovarali i smijali. U četvrtak smo imali cjelodnevni izlet u Nacionalni park Krka. Krenuli smo poslije doručka, a za ručak smo dobili *lunch*-pakete da ne ostanemo gladni. Divili smo se slapovima rijeke Krke. Izlet smo završili kupanjem u rijeci. Kad smo se vratili, gledali smo utakmicu i navijali za Mađarsku. Petak je brzo prošao jer smo imali mnogo programa. Nakon radionica, plaže i ručka otputovali smo u Zadar. Imali smo zadatak u skupinama istražiti znamenitosti grada. Otišli smo u Zvonik i gledali ljepotu mora. Tijekom slobodnog vremena obišli smo Morske orgulje i Pozdrav Suncu. Kad smo se vratili, imali smo vremena samo večerati i pogledati utakmicu pa smo svi ugodno izmoreni otišli na spavanje. U subotu pri-

Izvjешća učenika:

I. Društvo (Bojana Popovics, Sanja Baltin i Hanna Toth)

Došli smo na Pag i došla su djeca iz Santova i iz Pečuha. Radimo u skupinama, dakle možemo se međusobno bolje upoznati. Ima nas gotovo sto.

Zajedno se jako dobro osjećamo, na plaži smo uvijek skupa. Volimo zajedno gledati nogomet. Upoznali smo se kroz igru. Zajedno sjedimo kad jedemo i usput razgovaramo. More je jako hladno. Bili smo i u trgovini i igrali odbojku s mještanima. Sutra idemo zajedno u grad Pag.

II. Pag (Szabolcs Andrasek)

Put je jako dugo trajao. U Barču smo prešli granicu i stali na benzinskoj crpki. Na putu sam se bavljao telefonom i bio sam jako radostan kad sam ugledao more.

III. Pag (Miroslav Nevelös)

Jako smo čekali da krenemo. Trebali smo krenuti u osam sati, ali smo krenuli 15 minuta kasnije. Kad smo stigli na granicu, tamo smo morali jako dugo čekati. Zatim smo stali kod na jednoj benzinskoj crpki, gdje sam kupio Cedevidu. Onda smo se slikali u Virovitici.

Bio sam jako sretan kad smo stigli na Pag i otišli na plažu.

Danas smo i nakon doručka išli na plažu. U trgovini sam kupio Coca-Colu i Cedevidu.

Danas smo imali zabavu i gledat ćemo nogometnu utakmicu.

jepodne išli smo u Smokvice skupljati školjke. Taj smo se dan posljednji put kupali u moru. Na završnoj večeri proglasili su rezultate tjedna i doznali smo da je naša skupina pobijedila. Dobili smo sladoled i pero. Poslije je bio disko i slavili smo do ponoći.

U nedjelju nakon doručka krenuli smo kući, a ja sam najsretnija zbog toga što imam nove prijatelje.

Johanna Kernya, 6. razred

Zlevanka, vino i tambure

Fina zlevanka sumarstonskih „fletnih sneha“, vino s Kamanovih gorica, izvrsna glazba i dobro društvo – ne treba ništa drugo da Hrvati s jedne i druge strane granice provedu nezaboravan dan sa svojim „pajdašicama i pajdašima“. Nakon dvije godine izostanka zbog pandemije 16. srpnja u Sumartonu održan je „Festival zlevanke, vina i tambure“ koji je pružio sve što je važno za dobar provod i okupio mnogobrojne ljubitelje dobrog vina, glazbe i ukusnih jela. Festival su posjetili i predstavnici hrvatske diplomacije – izvanredni i opunomoćeni veleposlanik Republike Hrvatske dr. Mladen Andrić, koji je otvorio priredbu, i počasni konzul Republike Hrvatske u Velikoj Kaniži dr. Atila Kos odnosno dužnosnici regije – parlamentarni zastupnik Péter Cseresnyés i zamjenik predsjednika Skupštine Zalske županije Csaba Bene – te mnogi predstavnici raznih vinskih udruga i samouprava. Na priredbi su nastupile mnoge kulturne udruge i tamburaški sastavi s jedne i s druge strane granice: KUD „Goričan“, KUD „Strmec“, tamburaški sastav „Biseri“ iz Varaždina, TS „Sumartonski lepi dečki“, KUD „Pántlika“, pjevači „Battai Muslinca Dalárda“, sastav „Kocsmazaj“. Na kraju programa održan je koncert poznatog hrvatskog pjevača Vlade Kalembera.

Predugo su trajale za Sumartonce i za pomurske Hrvate dvije godine u kojima se nisu mogli družiti na jednoj od najomiljenijih priredaba područja i vrlo su se veselili tomu da će ona biti ponovno održana. Mnogo su se spremali da bude sve savršeno kako bi svi gosti bili zadovoljni i ponijeli sa sobom dobar glas iz Sumartona jer je najbolja promidžba za mjesto gostoljubivost. S time je načisto i načelnik Sumartona József Mihovics, koji je u svojem pozdravnom govoru zahvalio svima koji su doprinijeli tomu da se ponovno održi festival. Istaknuo je i važnost lokalne zajednice koja ni nakon pandemije nije olabavila, nego se učvrstila i nada se da će tako biti i nadalje. Veleposlanik dr. Mladen Andrić na otvorenju festivala zahvalio je domaćinima na izvrsnoj prekograničnoj suradnji u čijim se okvirima ostvaruje i festival (uz potporu prekograničnog programa „Interreg Hrvatska – Mađarska“) te dodao kako suradnja na lokalnoj razini vrlo mnogo doprinosi izvrsnim dobrosusjedskim vezama Mađarske i Hrvatske. U tome veliku ulogu imaju pripadnici hrvatske narodnosti koji već stoljećima čuvaju hrvatsku riječ, kulturu i tradiciju, što se očituje i na festivalima kao što je „Festival zlevanke, vina i tambure“. Ponovno izabrani parlamentarni zastupnik Péter Cseresnyés spomenuo je izgradnju sajmišnog prostora u čijem je prostoru bio smješten i festival. Rekao je da je tržnica domaćih proizvoda ostvarena vladinom potporom i izrazio je nadu da će vlada i dalje pomagati slična ulaganja u korist razvoja ruralnih područja. Dok su okupljeni pratili svečano otvorenje festivala, članice su KUD-a „Sumarton“ već pekle zlevanku i kelemperčice. Sve su to tradicionalna jela koja su vrlo jednostavna, ali i ukusna, pa se i danas rado pripremaju u kućanstvima. Žene su jedva stigle ispeći kelemperčice, takva je bila potražnja.

„Jako često pravimo kelemperčicu, svi je volimo u obitelji. Nekada se to peklo jer je sastojaka bilo u kući – krumpir, kiselo mlijeko, brašno, mast, netko stavi i jaje – bilo je brzo gotovo i, što je najvažnije, brzo bi zasitila ukućane. Najčešće su to pravili za doručak jer bi zasitila i muškarce i onda su oni mogli ići raditi u polje“, ispričala je Jelica Doboš Gujaš te dodala da su nekada kelemperčicu pekli u tepsiji, ne u tavi, no ako se peče u tavi finija je jer dobije koricu. Sumartonske žene smislile su kelemperčicu s različitim okusima s dodavanjem šunke, češnjaka i luka. Uz tradicionalna jela dobro prija i domaće vino koje su nudili članovi Udruge „Pajdaši vina sveti Martin“. Nakon pozdravnih riječi slijedili su nastupi kulturnih udruga. Kako bi pjevači pjevačkog zbora „Battai Muslinca Dalárda“ podsjetili goste festivala na odličnu sumartonsku kapljicu, pjevali su pjesme o vinu. Pjevačice Kultur-

Sumartonce prave najbolju zlevanku i kelemperčicu

no-umjetničkog društva „Goričan“ nastavile su s međimurskim popevkama koje je poznavala i pomurska publika. Iz Strmca su stigli mladi folklorišti KUD-a „Strmec“ koji su predstavili folklornu građu svojeg kraja. Tamburaški sastav „Biseri“ iz Varaždina prvi je put nastupio u Sumartonu, članovi sastava počeli su svirati tek u odrasloj dobi. Naime, svi su među njima bili branitelji u Domovinskom ratu i tamburaška im je glazba postala vrsta terapije za dušu.

„Mi smo se borili u Vukovaru, bili smo zadnja ekipa koja je ostala do kraja u obrani Vukovara. Neki su završili u logoru, među ostalima i ja. Hvala Bogu, preživjeli smo, ali, naravno, rat je ostavio u nama traume. Svi smo osjećali potrebu za nekom zanimacijom, da si nađemo neko zadovoljstvo, i počeli s pedeset i nešto godina učiti tamburicu. Inače smo članovi udruge logoraša Varaždinske županije i u njezinim okvirima djeluje i tamburica. Nama je sviranje kao ispušni ventil, pomoću njega pokušavamo zaboraviti one strahote koje smo preživjeli. Sad već odlazimo na nastupe, družimo se, sviramo na manjim okupljanjima i tako smo se upoznali i sa Sumartoncima. Vrlo nam je lijepo na festivalu, uživamo u druženju, u glazbi i nadamo se da to nije prvi put da se tako družimo“, rekao je član tamburaškog sastava „Biseri“ Ivan Piskač. Festival nije mogao proći bez toga da se na pozornici oglase tambure domaće ekipe tamburaša „Sumartonski lepi dečki“ koji su zabavljali publiku s melodijama hrvatske popularne glazbe. Mađarski sastav „Kocsmazaj“ predstavio je nešto drukčiji stil. U njihovoj izvedbi uživali su ljubitelji rocka, a na kraju programa slijedio je koncert poznatog hrvatskog pjevača Vlade Kalembera na kojemu se okupio velik broj Hrvata.

Beta

Suvrimeno pjesništvo stare hrvatske dijaspore u zbirki „Rušimo granice“

Izdavač zbirke „Rušimo granice/Überwinden wir Grenzen/Breaking down borders“ Petar Tyran dobio je sa svih strana pregršt pohvala za ovaj dugoročan i zahtjevan projekt, kim je skupa sa svojim suizdavačem i prevodiocem na engleski Herbertom Kuhnerom ušao ne samo u suvrimenu hrvatsku književnu povijest, nego i u austrijsku, mađarsku, slovačku, češku i talijansku, kao i u onu u nekoj priobalnoj zemlji. Jer se radi o gradišćanskohrvatski pjesnikinjama i pjesnicima ne samo iz Gradišća i Beča, dakle iz Austrije nego i o onima u Mađarskoj, Slovačkoj, Južnoj Moravskoj (Češka) i južnotalijanskoj regiji Molise, ali i kod iseljenika na američkom kontinentu (cit. Snježana Herek).

U Tyranovoj zbirki koja daje uvid u suvrimeno gradišćanskohrvatsko pjesništvo objavljene su pjesme mlađih i starijih pjesnikinja i pjesnika, kao i onih koji već nisu među nama: Augustina Blazovića, Gabriele Blažete, Matilde Bölcs, Jurice Čenara, Katarine Drakšić-Halaj, Herberta Gassnera, Ewalda Hölda, Pavla Horvata, Šandora Horvata, Timeje Horvat, Marije Fülöp Huljev, Antona Leopolda, Angeline Menne, Agostine Piccoli, Viliama Pokornija, Giovannija Romagnolija, Lajoša Škrapića, Ane Šoretić, Romane Schweiger-Domnanović, Petra Tažkyja, Petra Tyrana, Mile Vašaka i Doroteje Zeichmann.

Radi se ovdje o hvalevridnom projektu Gradišćanskih Hrvatova koji i dalje tribaju nastaviti snagom književne, u ovom slučaju s pjesničkim riječi očuvati svoj hrvatski materinski jezik i identitet, kako im to dojmljivo polazi za rukom već pet stoljeća. Kako je prilikom prezentacije naglasio izdavač ove trojezične zbirke suvrimenoga pjesništva „iz stare hrvatske dijaspore“ Rušimo granice, znatno prošireno izdanje nekadašnjih Ptićeva i slavujeva (1983.) kaže, da se je iz gradišćanskohrvatskoga gnjazda izleglo čuda već književnika i pjesnika, a pred svima i pjesnikinja, nego su mnogi dosad znali. Mnogi ptići su lovili po tuđim laptima i šuma, a dost slavujev je otpjevalo svoje jačke, bez da bi je gdo bio čuo, a još manje da bi gdo bio bilježio njegov spjev i ga tim bio pohranio za druge, kasnije generacije. Kako Nikola Benčić u svojoj recenziji o ovoj zbirki piše: „... Ako sada navedemo imena iz pojedinih pokrajina, nije to ponovno razdvajanje nego za lakšu mogućnost usporedjivanja meridijana iz pojedinih pokrajina. Isplati se načiniti račun o jezičnom i duhovnom razvitku, iz čega možemo dobiti sliku stoljetnoga raskola i uticaj sredine u kojoj se živi, da bi mogli skupopeljati ponovno te linije.“ Iz mađarskoga dijela su to: Matilda

Šandor Horvat

Petar Tyran

Marija Fülöp-Huljev

Bölcs, Pavao Horvat, Šandor Horvat, Timeja Horvat, Marija Fülöp-Huljev, Lajoš Škrapić; iz slovačke pokrajine: Vilijam Pokorny, Petar Tažky; iz Moravske: Milo Vašak (u egzilu); iz Molise: Gabriele Blažeta, Angelina Menna, Agostina Piccoli, Giovanni Romagnoli. Kako je Nikola Benčić

nadalje ustanovio „Najzanimljivija strana antologije je jezik. Jezik je upečaćena kultura, kod u riječi i govoru za sebe. Akoprem čudakrat govorimo o našoj gradišćanskohrvatskoj normi (nasuprot hrvatskoj standardnoj književnosti), u ovoj antologiji je norma lokalni jezični kolorit svakoga sela ili pokrajine, duh naših preceva iz koga potiču pjesnikinje/pjesnici i tako vjerodostojno, istinito, po svojem. I vidu se razlike među austrijskim selima i ugarskim, slovačkim dijelom i moravskim, da bi najdalje bilo, ali razumljivo ono kako se piše u talijanskoj Molisi. Tako se na ovim literarnim ostvarenjima očituje, bez daljnega, profil lokalnoga hrvatskoga jezika i duševno raspoloženje. I u tom je antologija dokumentacija živoga jezičnoga zviranja i gorljiv dobitak za cjelokupnu hrvatsku književnost.“ Po riječi Petra Tyrana „Ova druga zbirka suvrimenoga gradišćanskohrvatskoga pjesništva Rušimo granice proširuje svoje vidokrugove na sve strane, i prostorno i po stilu, a s tim pomaže i ostvariti čim širji kulturnopolitički opseg cijele narodne grupe – ne samo u geografskom nego i duhovnom smislu. Ova zbirka nam proširuje i dojam o jezičnoj paleti govora, dijalekta i jezika Hrvatova nekada Zapadne Ugarske, Slovačke, Austrije i Moravske. Posebno važno je bilo izdavaču da u ovu zbirku ugradi i uvrsti i pjesnikinje i pjesnike s ugarske strane Gradišća „jer oni su isti – kao i oni na austrijskoj, slovačkoj ili češkoj strani – dio jednoga ter istoga hrvatskoga tijela, korpusa, koji su svi iz iste vrtice, iako su je desetljeća dugo razdvajale granice i ideološke prepričke.“

Glazbeni okvir svečanosti 1. junija u vrlo dobro posjećenom Hrvatskom centru u Beču dali su sjajnim glazbenim muziciranjem Tome Janković (vokal, bas) i pijanist Martin Wagner, koje je publika nagradila dugotrajnim pljeskom.

Petar Tyran

HRVATSKA DRŽAVNA SAMOUPRAVA, KULTURNO-PROSVJETNI CENTAR I ODMARALIŠTE HRVATA U MAĐARSKOJ,
TE HRVATSKI KULTURNI I SPORTSKI CENTAR JOSIP GUJAŠ DŽURETIN IMAJU ČAST POZVATI VAS NA

VI. HRVATSKI LJETNI FESTIVAL MLADIH

KOJI ĆE SE ODRŽATI

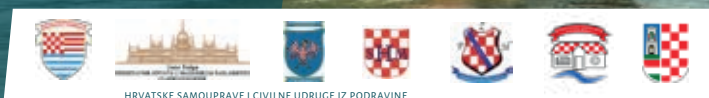
6. KOLOVOZA 2022. U BRLOBAŠU

U POSTAJI NACIONALNOG PARKA DUNAV-DRAVA.

PROGRAM:

- 8:30** Dolazak gostiju
- 9:00** Predstavljanje gastronomskih specijaliteta hrvatskih regija u Mađarskoj
- 9:00-18:00** Krstarenje brodom na Dravi (*ovisno o vodostaju*)
- 13:00** Degustacija gastronomskih proizvoda i ručak
- 15:00** Tamburaška glazba na otvorenom
- 17:00** Nastup KUD-a „Marica“ iz Salante
- 19:00** Plesačnica: TS „Biseri Drave“ i „Misija ViT“
- 21:00** Koncert: **TARAPANA BAND**
- 23:00** Vatromet

Program podupiru:

NKUL-KP-1-2022/2-000091

GLAVNA I ODGOVORNA UREDNICA: Branka Pavić Blažetin, tel.: +36 30 396 1852, e-mail: branka@croatia.hu, NOVINARI: Stipan Balatinac, e-mail: balatinacz66@gmail.com, Bernadeta Blažetin, e-mail: beta@croatia.hu, Tímea Horvat, e-mail: tiho@croatia.hu, RAČUNALNI SLOG: Anna Kondor, e-mail: nusi.glasnik@gmail.com, Lektor: Vjekoslav Blažetin, ADRESA: 1093 Budapest, Lónyay u. 18/b. Tel. + 36 30 436 1146, e-mail: glasnik@croatia.hu – ZA OSNIVAČA: Savez Hrvata u Mađarskoj. IZDAVAČ: Croatia Nonprofit Kft. RAVNATELJ: Čaba Horvath. List širi posredstvom Mađarske pošte, na osnovi pretplate na žiroračun: ERSTE Bank Hungary Zrt. 11600006-00000000-78637100, uredništvo Hrvatskoga glasnika i alternativni širitelji. Pretplata na godinu dana iznosi 9000 Ft. Tjednik se financira iz državnog proračuna Mađarske. Rukopise, fotografije i crteže ne čuvamo i ne vraćamo. TISKARSKA PRIPREMA, TISAK: CROATICA Nonprofit Kft., 1093 Budapest, Lónyay u. 18/b.
HU ISSN 1222-1270HU ISSN 1222-1270